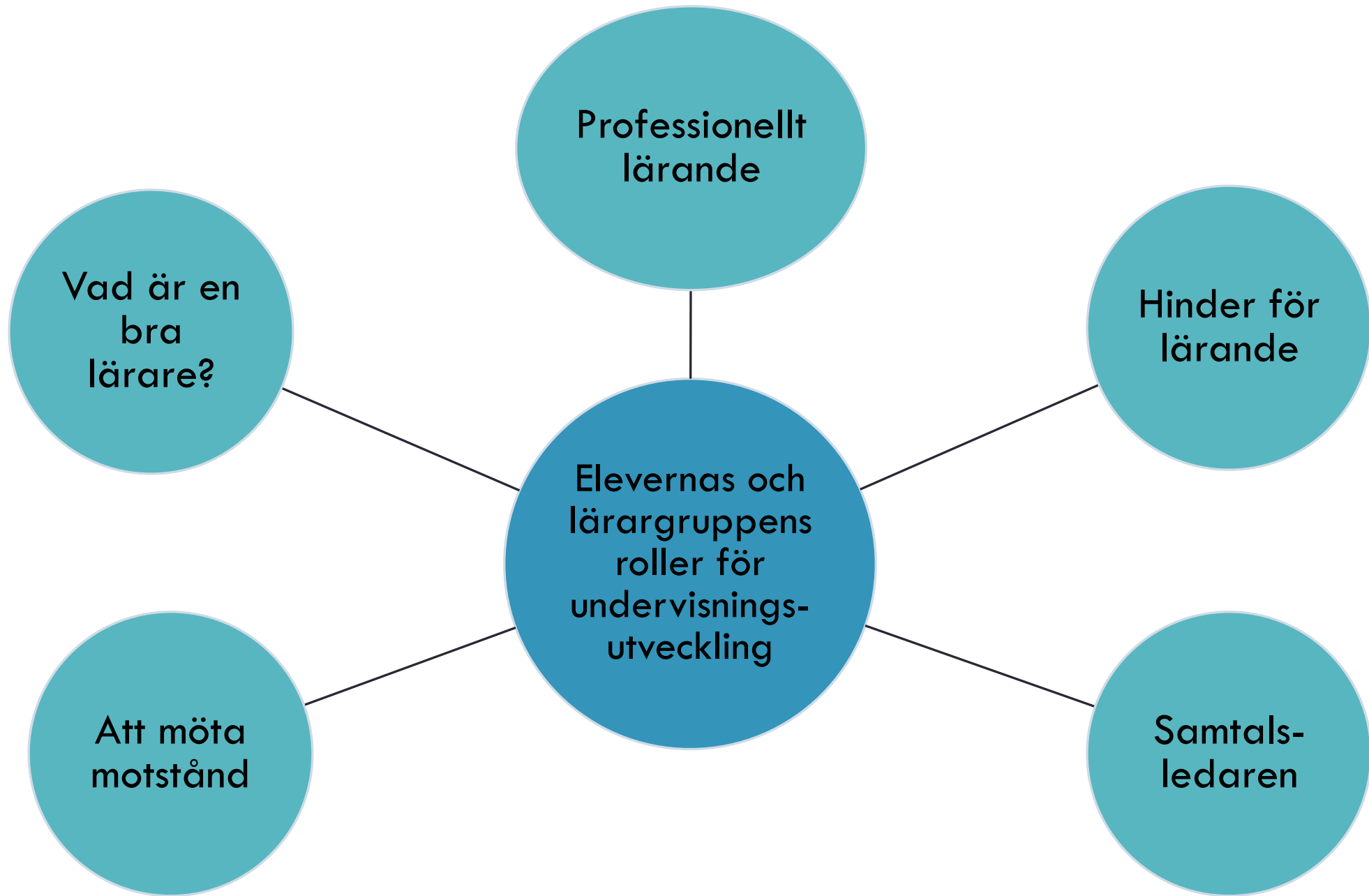

ELEVERNAS OCH DET KOLLEGIALA LÄRANDETS VIKTIGA ROLLER FÖR UTVECKLING AV UNDERVISNINGEN

2021-04-23

Annica Gärdin
annica.gardin@edu.stockholm.se

Professionellt
lärande

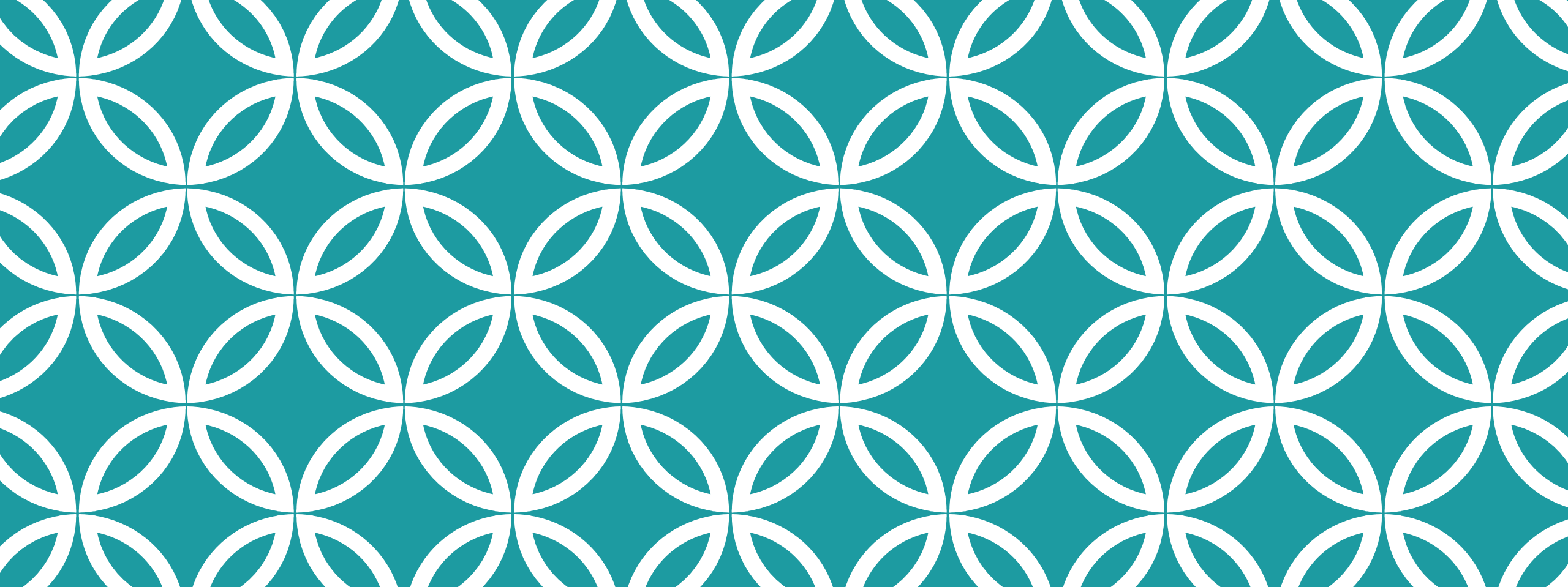
Hinder för
lärande

Samtals-
ledaren

Elevernas och
lärargruppens
roller för
undervisnings-
utveckling

Vad är en
bra
lärare?

Att möta
motstånd

PROFESSIONELLT LÄRANDE

VAD ÄR PROFESSIONELLT LÄRANDE?

*”En bestående förändring
av sätt att tänka eller göra”*

<p>DEFINITION</p> <p>En bestående förändring av sätt att tänka eller göra</p>	<p>KÄNNETECKEN</p> <ul style="list-style-type: none">• Syftar till att förändra praktiken• Sker tillsammans med kollegor• Kognitivt obehag• En konceptuell förändring av min förståelse
<p>EXEMPEL</p> <p><i>"När jag och mitt arbetslag lärde oss om genrepedagogik, förstod jag varför så många av mina elever inte klarat mina skrivuppgifter. Då ändrade jag mitt sätt att undervisa."</i></p> <p><i>"När jag gick handledarutbildning förstod jag att jag inte behövde vara expert på ämnet och ge råd, utan lyfta fram gruppen. Det förändrade mitt sätt att handleda."</i></p>	<p>ICKE-EXEMPEL</p> <p>... testade några aktiviteter inom Reading to Learn under en månad – ...</p> <p>Föreläsning med en sociolog → ...</p>

**PROFESSIONELLT
LÄRANDE**

INDIVIDUELL KORTSKRIVNING OM PROFESSIONELLT LÄRANDE

Utifrån Katz & Dacks definition,
ge exempel på när det skett:

... hos dig som lärare

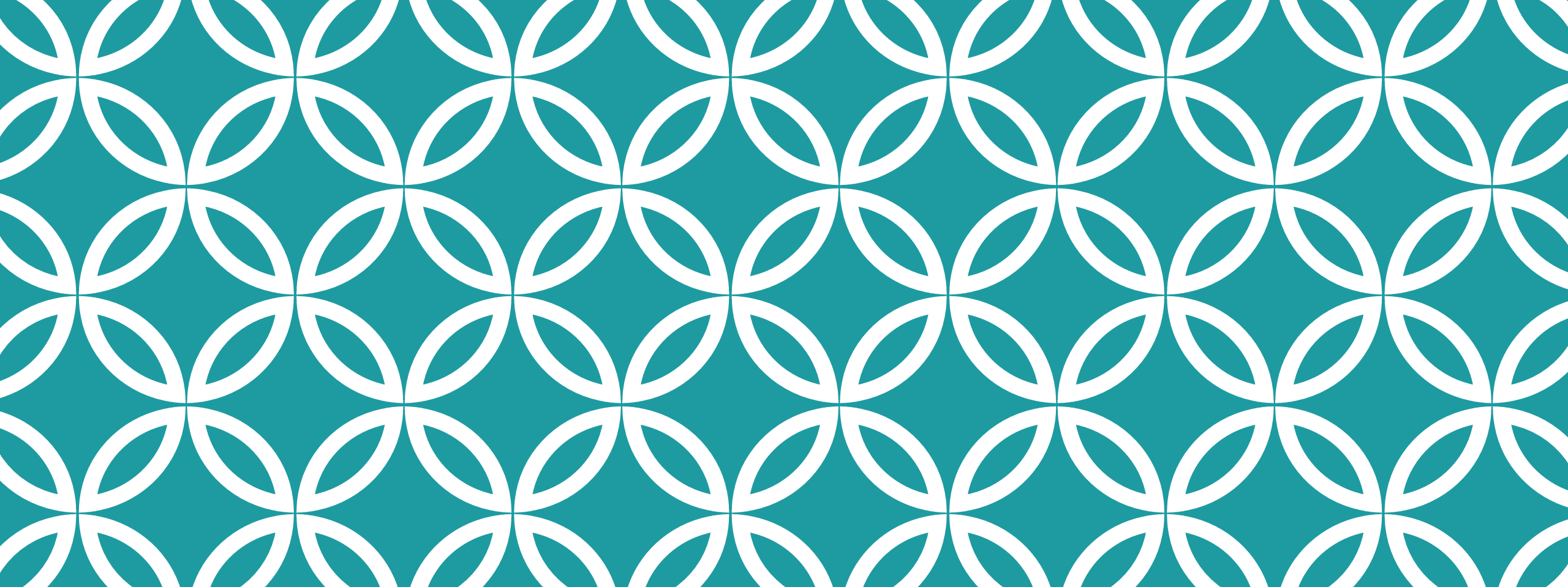
... hos dig som förstelärare

Vad lärde du dig då?

Tänk!

Skriv!

”En bestående
förändring
av sätt att tänka
eller göra”

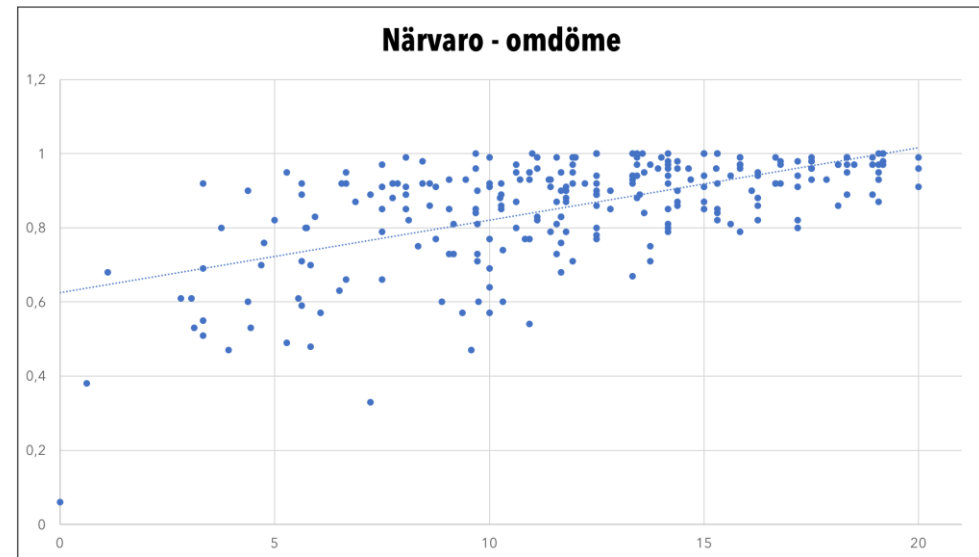

HINDER FÖR LÄRANDE

HINDER FÖR LÄRANDE - ILLUSORISK KORRELATION

= jag TROR att två variabler är kopplade till varandra.
När det undersöks närmare visar det sig att de inte är det.

HINDER FÖR LÄRANDE – ILLUSORISK ÖVERLÄGSENHET

= Att se sig själv som undantag

→ Jag känner inte att jag behöver lära mig något

HINDER FÖR LÄRANDE – ATT INTE VILJA VISA SIG SÅRBAR

Jag vill att andra ska se mig som kompetent.
Oro för att bli avslöjad.

Olika uttryck för detta:

- Jag ber inte om hjälp
- Jag gömmer mig och säger t ex inte när jag inte förstår
- Jag är envis och kämpar för att jag ska ha rätt. Det är viktigare för mig att ha rätt än att jag lär mig något.
- Jag ser misstag som bevis för mina svagheter, inte som en väg till ökat lärande.

"Man måste göra misstag för att lära sig" - men det handlar om andra, inte om mig.

INDIVIDUELL KORTSKRIVNING OM HINDER FÖR LÄRANDE

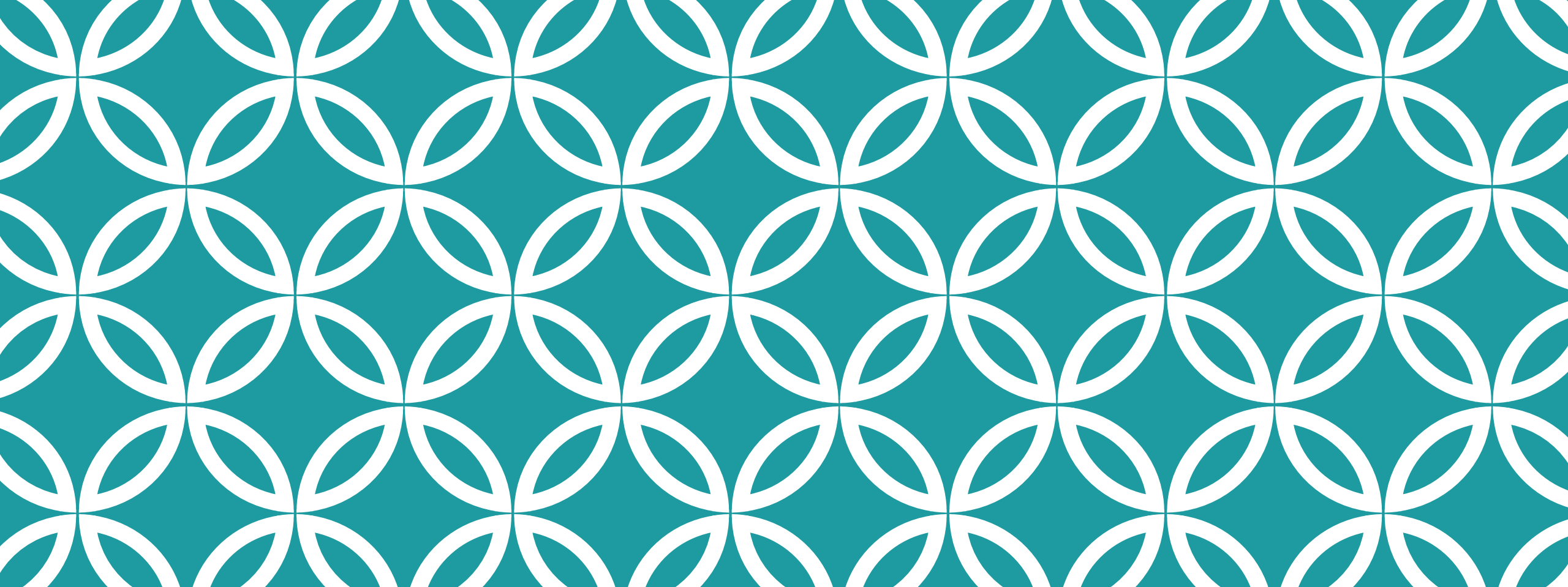
Vilken av dessa tre kan du känna igen hos dig själv eller hos någon kollega?

Tänk!

Skriv ner något exempel!

- Illusorisk korrelation (närvaro & godkända omdömen, lunch & uthållighet)
- Illusorisk överlägsenhet (jag är liiite bättre än andra)
- Att inte vilja visa sig sårbar

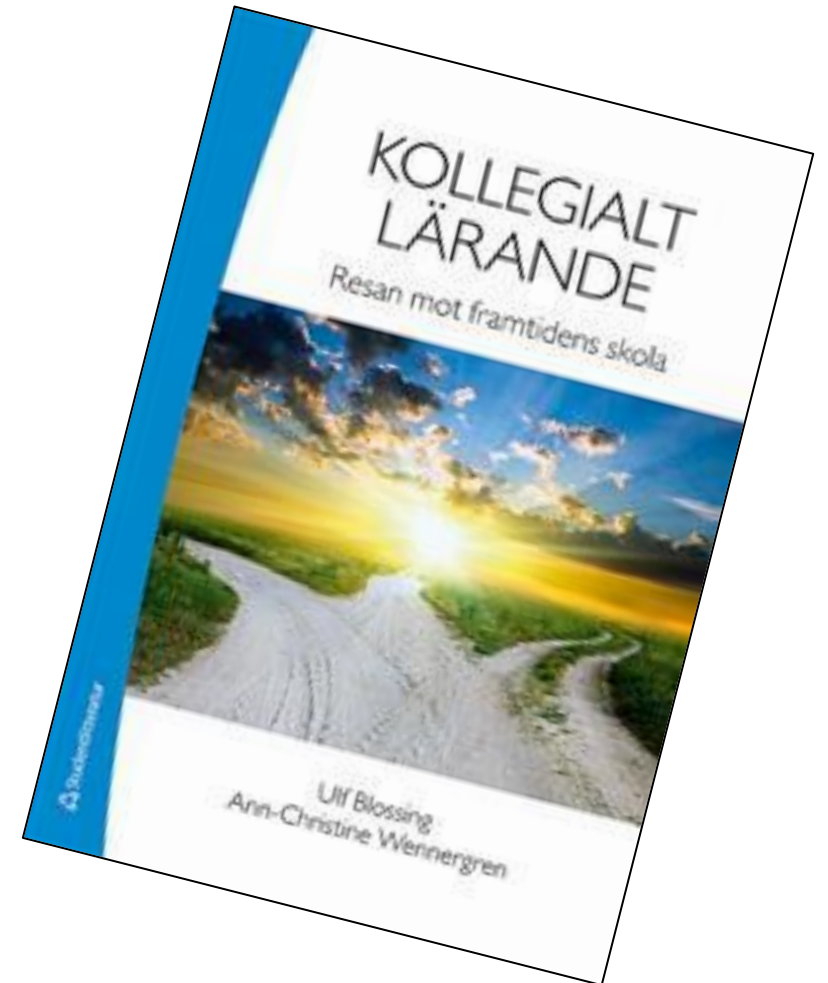
SAMTALSLEDAREN OCH DE FÖRDJUPANDE SAMTALEN

13 min

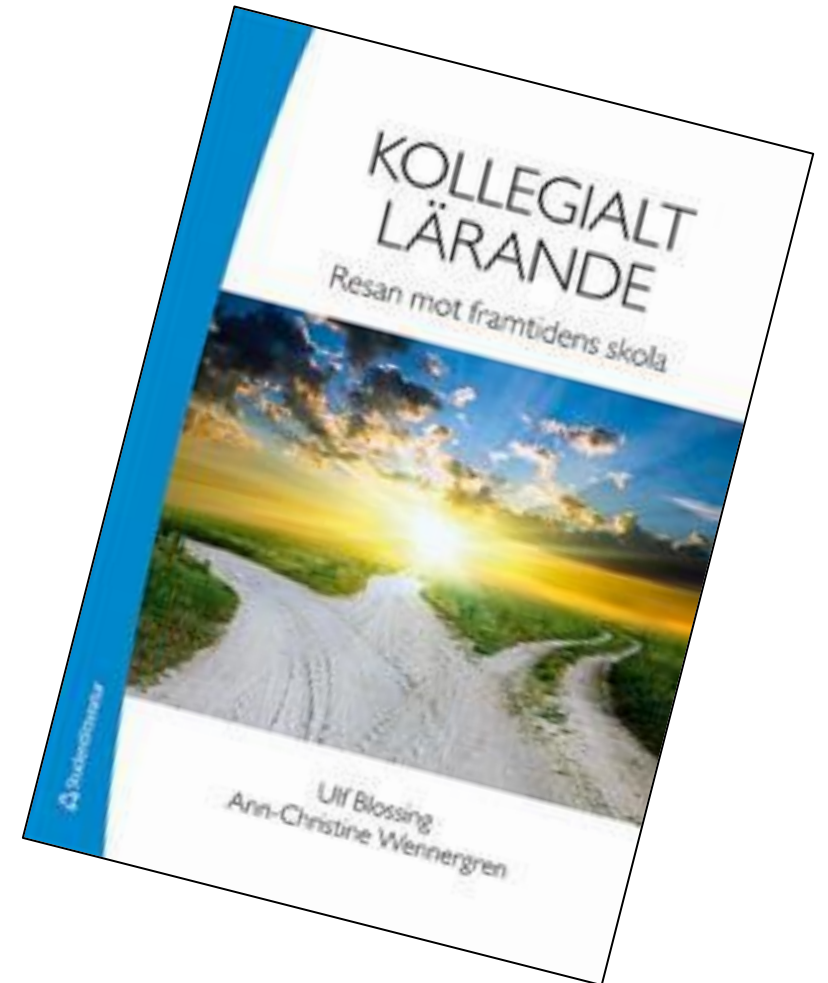
KOLLEGIALT LÄRANDE

Kollegialt lärande står för olika former av gemensamt arbete, där kollegor tillsammans undersöker sambanden mellan undervisning och elevers lärande.

KOLLEGIALT LÄRANDE

Kollegialt lärande står för olika former av gemensamt arbete, **där kollegor tillsammans undersöker sambanden mellan undervisning och elevers lärande.**

VAD ÄR ETT FÖRDJUPANDE SAMTAL?

Samtal som utvidgar och fördjupar tänkandet

Ett utforskande samtal där man VILL upptäcka nya saker.

Syfte: att få varje deltagare att reflektera över egna, andras och gemensamma problematiker

... oavsett om det handlar om en undervisningsaktivitet, att ha fokus på både ämnesinnehållet och språket i ämnet, ett sätt att planera ett ämnesområde, att bedöma, att bedöma likvärdigt...

Det är det fördjupande SAMTALET vi är ute efter → undervisningen

NÅGRA KÄNNETECKEN

Kännetecknen	Exempel på hur man kan säga för att visa det:
Uppskattning + nyfikenhet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad spännande! Berätta mer!</i>- <i>Så hade jag inte ens tänkt på att man kunde göra. Hur kom du på den idén?</i>- <i>Jag blir nyfiken på hur du tror att det kom sig att det gick som det gick?</i>- <i>Aha, du tycker så kring läxor. Vad intressant. Vilka grunder bygger du den övertygelsen på?</i>

NÅGRA KÄNNETECKEN

Kännetecknen	Exempel på hur man kan visa det:
Uppskattning och nyfikenhet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad spännande! Berätta mer!</i>- <i>Så hade jag inte ens tänkt på att man kunde göra. Hur kom du på den idén?</i>- <i>Jag blir nyfiken på hur du tror att det kom sig att det gick som det gick?</i>- <i>Aha, du tycker så kring läxor. Vad intressant. Vilka grunder bygger du den övertygelsen på?</i>
Delaktighet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad tänker ni andra kring det här? Vilka erfarenheter har ni andra?</i>- <i>Du har inte sagt någonting om det här, Maria... hur tänker du?</i>

NÅGRA KÄNNETECKEN

Kännetecknen	Exempel på hur man kan visa det:
Uppskattning och nyfikenhet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad spännande! Berätta mer!</i>- <i>Så hade jag inte ens tänkt på att man kunde göra. Hur kom du på den idén?</i>- <i>Jag blir nyfiken på hur du tror att det kom sig att det gick som det gick?</i>- <i>Aha, du tycker så kring läxor. Vad intressant. Vilka grunder bygger du den övertygelsen på?</i>
Delaktighet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad tänker ni andra kring det här? Vilka erfarenheter har ni andra?</i>- <i>Du har inte sagt någonting om det här, Maria... hur tänker du?</i>
Mod att visa sin osäkerhet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Men vad betyder egentligen "estetiska uttrycksformer"?</i>- <i>Jag har alltid tänkt att... men nu känner jag mig inte säker på det längre...</i>

NÅGRA KÄNNETECKEN

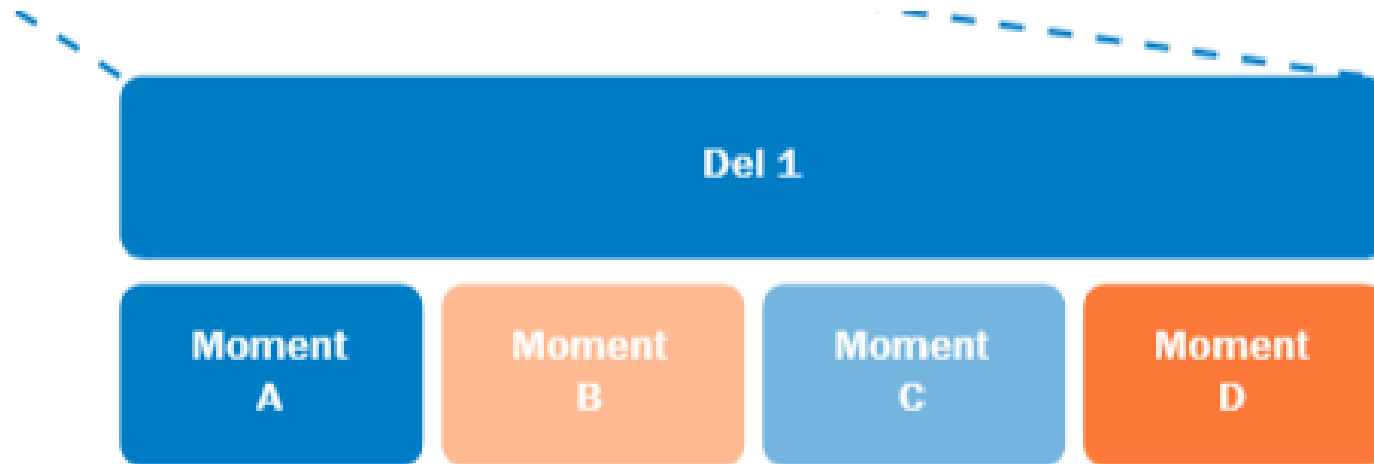
Kännetecken	Exempel på hur man kan visa det:
Uppskattning och nyfikenhet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad spännande! Berätta mer!</i>- <i>Så hade jag inte ens tänkt på att man kunde göra. Hur kom du på den idén?</i>- <i>Jag blir nyfiken på hur du tror att det kom sig att det gick som det gick?</i>- <i>Aha, du tycker så kring läxor. Vad intressant. Vilka grunder bygger du den övertygelsen på?</i>
Delaktighet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Vad tänker ni andra kring det här? Vilka erfarenheter har ni andra?</i>- <i>Du har inte sagt någonting om det här, Maria... hur tänker du?</i>
Mod att visa sin osäkerhet	<ul style="list-style-type: none">- <i>Men vad betyder egentligen "estetiska uttrycksformer"?</i>- <i>Jag har alltid tänkt att... men nu känner jag mig inte säker på det längre...</i>
Vilja att ompröva	<ul style="list-style-type: none">- <i>Jahaa, men hur skulle jag kunna göra istället då?</i>- <i>Hur skulle ni tänka i samma situation?</i>- <i>Jag kanske skulle ändra och göra så här istället...</i>

FYRA ANVÄNDBARA REDSKAP

- **Loggbok** –för individuell reflektion →
 - Inför ett samtal – individuell kortskrivning
 - I used to think... now I think...
 - **Samtalsmodeller** – allt från rundor och EPA till mer avancerade samtalsmodeller såsom Samtal om nyckelord, Rygg mot rygg eller Stödstrukturer. Öppna frågor är nödvändigt.
- **Mod** – att stanna kvar i frågorna, att koppla tillbaka, att problematisera, att visa osäkerhet att luta sig tillbaka från expertrollen och lita på gruppen
- **Extern expertis**, t ex litteratur, film, podd, blogginlägg, moduler/material/artiklar från till exempel Lärportalen

MÖJLIG ARBETSGÅNG OAVSETT INNEHÅLL

De fyra momenten i varje del kan beskrivas på följande sätt:

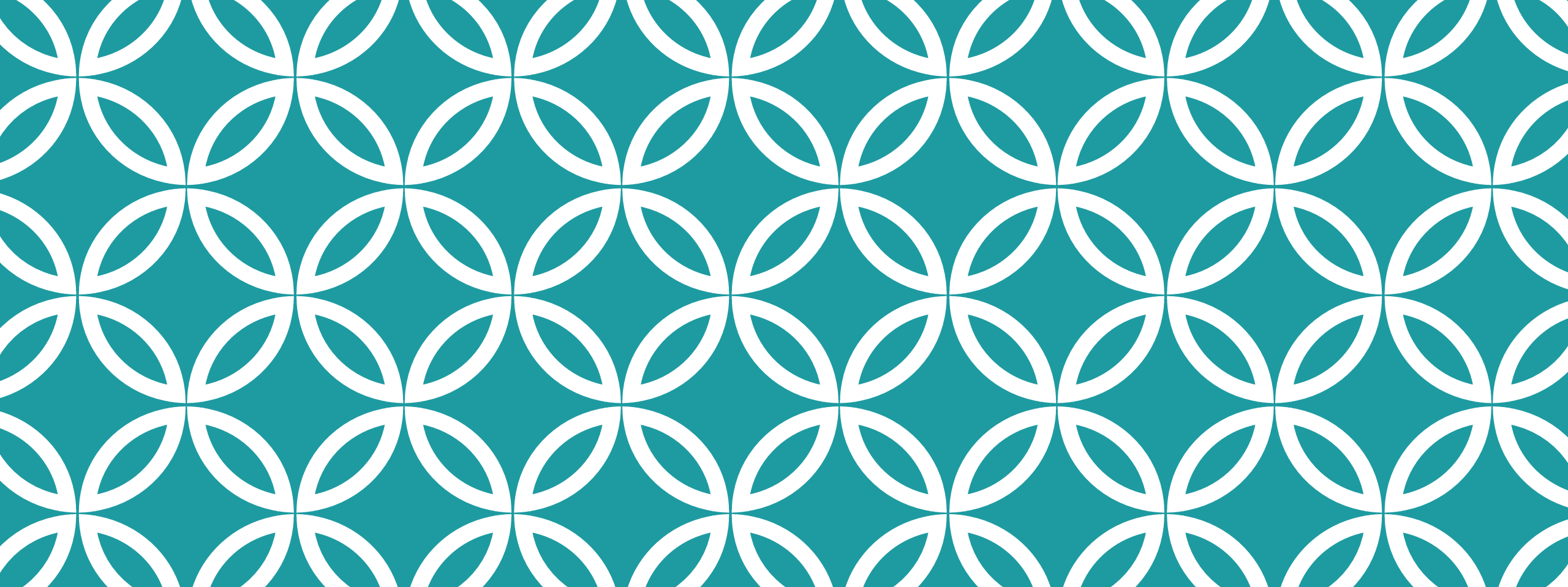
Moment A: Individuell förberedelse (45–60 minuter)

Moment B: Kollegialt arbete (90–120 minuter)

Moment C: Aktivitet

Moment D: Gemensam uppföljning (45–60 minuter)

1. Vad höll du med om i föreläsningen?
2. Vad tyckte du var fel, otydligt eller konstigt?
3. Vad vill du prata med andra om?
4. Hur kopplar du det du hörde till din undervisning?
5. Vad borde föreläsningen få för konsekvenser för vår undervisning?

**ATT MÖTA MOTSTÅND – HUR KAN
MAN GÖRA?** |

VAD BEROR DET PÅ ATT ELEVERNA INTE PRESTERAR BÄTTRE ÄN DE GÖR?

De kan för lite svenska.

Kunskapskraven är för höga.

De har svårt att sitta stilla.

Deras uthållighet är för dålig.

De förstår inte mina genomgångar.

Språket i läromedlen är för svårt.

De är inte tillräckligt motiverade.

De pluggar inte tillräckligt hemma.

Det här borde de ha lärt sig på högstadiet.

Föräldrarna läser inte med sina barn.

...

ATT LEDA SAMTAL — ATT MÖTA MOTSTÅND

Deltagare som...

talar för mycket eller nästan aldrig säger något

Hur kan man bemöta det?

Loggbok och rundor, samtal i par/triader, samtalsmodeller, tydliggör syfte med modellerna

ATT LEDA SAMTAL — ATT MÖTA MOTSTÅND

Deltagare som...	Hur kan man bemöta det?
talar för mycket eller nästan aldrig säger något	Loggbok och rundor, samtal i par/triader, samtalsmodeller, tydliggör syfte med modellerna
inte gör gemensamt bestämda aktiviteter	Tydliggör syftet med det kollegiala arbetet (bli ännu bättre tillsammans, eleverna har samma behov, allas reflektioner, frågor, erfarenheter, idéer...)

ATT LEDA SAMTAL — ATT MÖTA MOTSTÅND

Deltagare som...	Hur kan man bemöta det?
talar för mycket eller nästan aldrig säger något	Loggbok och rundor, samtal i par/triader, samtalsmodeller, tydliggör syfte med modellerna
inte gör gemensamt bestämda aktiviteter	Tydliggör syftet med det kollegiala arbetet (bli ännu bättre tillsammans, eleverna har samma behov, allas reflektioner, frågor, erfarenheter, idéer...)
ägnar mötestiden åt annat	Gör en överenskommelse med förväntningar på varandra → utvärdera mot den

ATT LEDA SAMTAL – ATT MÖTA MOTSTÅND

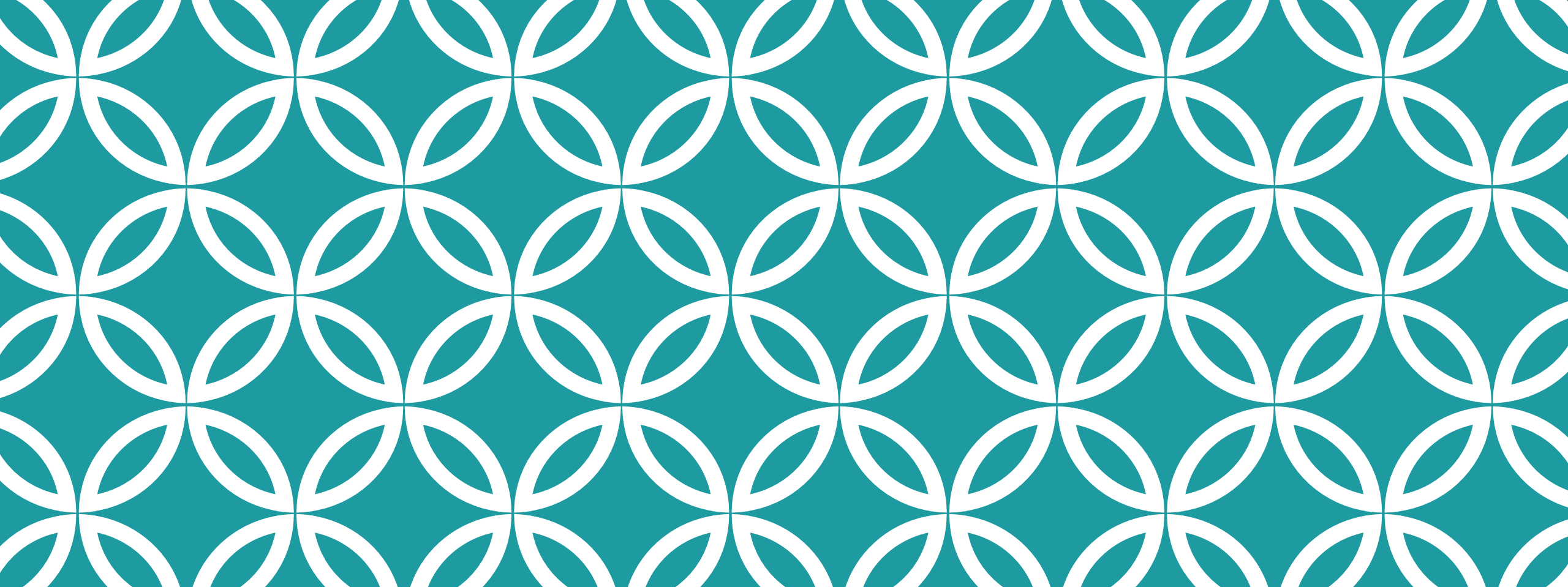
Deltagare som...	Hur kan man bemöta det?
talar för mycket eller nästan aldrig säger något	Loggbok och rundor, samtal i par/triader, samtalsmodeller, tydliggör syfte med modellerna
inte gör gemensamt bestämda aktiviteter	Tydliggör syftet med det kollegiala arbetet (bli ännu bättre tillsammans, eleverna har samma behov, allas reflektioner, frågor, erfarenheter, idéer...)
ägnar mötestiden åt annat	Gör en överenskommelse med förväntningar på varandra → utvärdera mot den
ifrågasätter syftet, innehållet, tiden som avsätts, valet av samtalsledare...	Lyft det individuellt eller i gruppen. "Det verkar som om... stämmer det?" ... "Vad säger ni andra?" Läsa om professionellt lärande och hinder för lärandet

ATT LEDA SAMTAL – ATT MÖTA MOTSTÅND

Deltagare som...	Hur kan man bemöta det?
talar för mycket eller nästan aldrig säger något	Loggbok och rundor, samtal i par/triader, samtalsmodeller, tydliggör syfte med modellerna
inte gör gemensamt bestämda aktiviteter	Tydliggör syftet med det kollegiala arbetet (bli ännu bättre tillsammans, eleverna har samma behov, allas reflektioner, frågor, erfarenheter, idéer...)
ägnar mötestiden åt en	Gör en överenskommelse med förväntningar på varandra → utvärdera mot den
ifrågasätter synen på valet av samtalsledare...	Lyft det individuellt eller i gruppen. "Det verkar som om... stämmer det?" ... "Vad säger ni andra?" Läsa om professionellt lärande och hinder för lärandet
fastnar i "görande" och berättande och väjer för analys och reflektion	Loggbok och rundor utifrån frågor som fördjupar samtalen, t ex Lärde sig eleverna? Hur vet du det? Vad tyckte de? Hur kom det sig att du valde... Om du fick göra om det med exakt samma förutsättningar – vad skulle du då göra likadant? Annorlunda?

**Kognitivt
obehag**

VAD KARAKTÄRISERAR EN BRA LÄRARE?

INTERVJUSTUDIE

102 elever i åk 9 på grund och 1-2 på gy – lång skolerfarenhet

2017-2019: Åsa Hirsh och Mikael Segolsson

Tio kommuner: 20 lärare på 20 olika skolor

Ville hitta framgångsrika lärare och få dem att berätta hur de gör för att skapa framgångsrik undervisning, lärare som får eleverna att utvecklas kunskapsmässigt, trivas och må bra i skolan

* Lektionsobservation

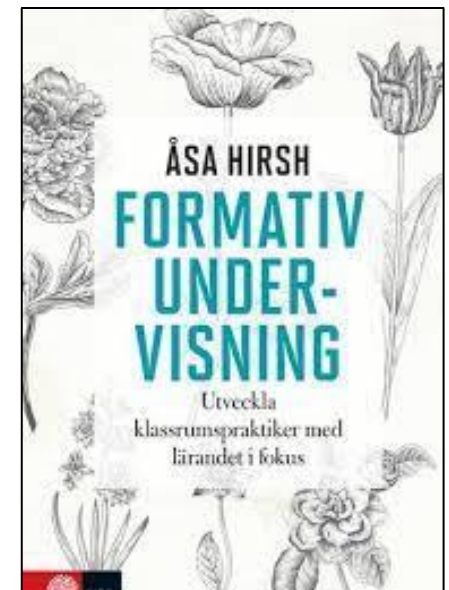
* Individuell djupintervju

* Fokusgruppsintervju med 4-6 elever från den lektionen

- Vad skiljer en bra lärare från en mindre bra?

- Vad är viktigt för att undervisningen ska vara lärorik och utvecklande? Beskriv och ge ex på hur läraren gör för att åstadkomma det.

→ åtta aspekter av god undervisning och de lärare som eleverna uppfattar som de bästa lärarna.

ÅTTA PUNKTER ELEVERNA ÖNSKAR SIG HOS SINA LÄRARE

- 1. Lärare som skapar trygga och förlåtande lärmiljöer**
2. Lärare som skapar relationer byggda på ömsesidig respekt
3. Lärare som delar ansvaret för lärande med eleverna
4. Lärare som anpassar undervisningen till klasser och individer
5. Lärare som kommunicerar att lärande är möjligt för alla
6. Lärare som visar passion för undervisning och lärande
7. Lärare som utformar lektioner som skapar motivation
8. Lärare som betonar kunskapens användarvärde framför formella krav

VAD TYCKER ELEVERNA OM MINA LEKTIONER?

Vad tycker du fungerar bra i min undervisning?

Vad är det som är bra med det?

När lär du dig mest?

Vad fungerar mindre bra?

Hur skulle du vilja att jag gjorde istället?

Muntligt/skriftligt?

Enskilt/par/grupp?

Undervisande lärare/någon annan?

Men också:

- Småprata
- Exit tickets

*Vad vill du att
jag ska tänka på
när jag planerar
nästa lektion?*

FEEDBACKTRAPPAN – HUR REAGERAR DU NÄR DU UPPLEVER KRITIK?

Förändra

Förstå

Försvara och förklara

Förneka

UTVÄRDERING AV LÄSÅRET – KOPPLA TILL PROFESSIONELLT LÄRANDE I ETT FÖRDJUPANDE SAMTAL

Fokus på undervisningsutvecklingen – koppla till den!

- *Vad har du lärt dig den här terminen (professionellt lärande)?*
- *Vad gör du i undervisningen nu som du inte gjorde för ett år sedan?
Vad har det lett till?*
- *Vad har du sett hos dina elever som du inte sett förut? Vad har du
sett MER av jämfört med förut?*
- *Vad har du inte lyckats så bra med som du hoppades? Hur kom det
sig?*
- *Hur ser din plan för nästa termin ut?*

DEFINITION

En bestående förändring
av sätt att tänka eller göra

KÄNNETECKEN

- Syftar till att förändra praktiken
- Sker tillsammans med kollegor
- Kognitivt obehag
- En **konceptuell** förändring av min förståelse

**PROFESSIONELLT
LÄRANDE**

EXEMPEL

"När jag och mitt arbetslag lärde oss om genrepdagagogik, förstod jag varför så många av mina elever inte klarat mina skrivuppgifter. Då ändrade jag mitt sätt att undervisa."

"När jag gick handledarutbildning förstod jag att jag inte behövde vara expert på ämnet och ge råd, utan lyfta fram gruppen. Det förändrade mitt sätt att handleda."

ICKE-EXEMPEL

Jag testade några aktiviteter inom Reading to Learn under en månad – ...
Föreläsing med en sociolog → ...

MÖJLIGT UPPLÄGG FÖR ATT LÅTA DEN HÄR DAGEN LEDA TILL KOLLEGIALT LÄRANDE

Möjligt upplägg:

- a. Bestäm en tid – eller två. Helst inom två veckor och minst 90 minuter.
- b. Formulera några frågor som alla har skrivit svar på innan ni ses och utgå från dem i era samtal, t ex:
 1. Vad höll du med om i föreläsningen?
 2. Vad tyckte du var fel, otydligt eller konstigt?
 3. Vad vill du prata med andra om?
 4. Hur kopplar du det du hörde till din undervisning/verksamhet?
- c. Diskutera utifrån era svar, helst i mindre grupper, ca 3-4 personer.
- d. I storgrupp: Vad borde föreläsningen få för konsekvenser för er undervisning/ert mentorskap/era samtalsledaruppdrag/skolans kompetensutveckling under 21/22?
- e. Vad är nästa steg?

TACK!